

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора Закладу вищої освіти

«Подільський державний університет»

Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ

«21» травня 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи СІКОРИ Анастасії Геннадіївни «Обґрунтування елементів технології вирощування пшениці ярої в умовах Лісостепу Західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія

ВИТЯГ

із протоколу міжкафедрального семінару факультету агротехнологій і природокористування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» від 14 травня 2026 року

ПРИСУТНІ:

Хоміна В.Я. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції та насінництва – головуєча на засіданні

Гораш О.С. – доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Овчарук В.І. – доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри садівництва і виноградарства

М'ялковський Р.О. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою

Ткач О.В. – доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Овчарук О.В. – доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Федорчук Н.В. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач аспірантури і докторантури.

Кобернюк О.Т. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, учений секретар Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Григор'єв В.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Хомовий М.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Тарасюк В.А. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин
Хмелянчишин Ю.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Вільчинська Л.А. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Климишена Р.І. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Небаба К.С. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Безвіконний П.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою
Кушнірук Т.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії і землеустрою
Петрище О.І. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії і землеустрою
Потапський Ю.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою
Степанченко В.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри садівництва і виноградарства
Козіна Т.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри садівництва і виноградарств
Пустова З.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін
Падалко Т.О. – доктор філософії зі спеціальності агрономія, доцент кафедри садівництва і виноградарства
Вітровчак Л.А. – доктор філософії зі спеціальності агрономія, кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин
Шейко І.М. – асистент кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Кількість присутніх 25 осіб, з яких 6 докторів сільськогосподарських наук, 16 кандидатів сільськогосподарських наук, 2 доктори філософії, 1 асистент

Порядок денний:

Розгляд дисертаційної роботи здобувачки кафедри рослинництва, селекції та насінництва Сікори Анастасії Геннадіївни «Обґрунтування елементів технології вирощування пшениці ярої в умовах Лісостепу Західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство для надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів проведеного дослідження.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі рослинництва, селекції та насінництва факультету агротехнологій і природокористування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет». Тема дисертаційної роботи затверджена

вченою радою Закладу вищої освіти «Подільського державного університету» 28 жовтня 2022 року, протокол №8. Науковим керівником призначено кандидата сільськогосподарських наук, доцента кафедри рослинництва, селекції та насінництва Климишену Ріту Іванівну.

СЛУХАЛИ:

Доповідь Сікори Анастасії Геннадіївни на тему «Обґрунтування елементів технології вирощування пшениці ярої в умовах Лісостепу Західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія.

За 20 хвилин доповідачка виклала основні результати дисертаційного дослідження. Обґрунтувала актуальність теми, вказала на мету та завдання дослідження, охарактеризувала основні положення, що відображають наукову новизну та практичну цінність одержаних результатів.

Дисертантці учасниками семінару були задані питання:

Степанченко В.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Чи включені досліджувані сорти пшениці ярої до Державного реєстру сортів рослин України?

- Які вимоги до якості зерна пшениці?

Григор'єв В.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- У чому полягає наукова новизна вашої роботи?

- Який кращий варіант для виробництва?

- Які хвороби проявлялися на посівах і якими препаратами вдалося їх зупинити?

Гораш О.С., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Чим обумовлений вибір мінеральних добрив і строків сівби як основних факторів дослідження?

- Яка робоча гіпотеза досліджень?

Овчарук О.В., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Яким стандартом регламентується якість зерна пшениці?

- Чому при збільшенні норм мінеральних добрив вміст білка та клейковини збільшувалися, а натура зерна зменшувалася?

Ткач О.В., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Які площі посіву пшениці ярої в Україні?

- У яких областях України пшениця займає найбільші площі посіву?

Хмелянчишин Ю.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Що таке гомогенні групи та яким чином їх визначали?

- Чому при збільшенні норм мінеральних добрив кількість продуктивних стебел збільшувалася, а кількість зерен і маса зернівки зменшувалася?

М'ялковський Р.О., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Який попередник був у пшениці ярої?

- Які найкращі попередники при вирощуванні пшениці ярої?

Хоміна В.Я., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Чому для дослідження було обрано саме пшеницю яру?

- Яка площа облікової ділянки в дослідках?

- Яка норма висіву насіння?

- Яким методом визначали площу листової поверхні?

У обговоренні дисертаційної роботи взяли участь:

Ткач О.В., доктор сільськогосподарських наук, професор (рецензент) вказав на актуальність виконаного наукового дослідження. Зазначив, що представлена наукова робота виконана на належному методологічному рівні, має чітку структуру та якісне візуальне оформлення. Основні положення та результати дослідження повною мірою відображені в достатній кількості наукових публікацій автора у фахових виданнях. Оцінюючи позитивно загальний зміст дослідження, вважає за доцільне висловити такі побажання та зауваження: У розділі, присвяченому методиці наукових досліджень, недостатньо деталізовано агротехнічні умови експерименту, зокрема не вказано попередник та систему обробітку ґрунту. Апробація результатів має дещо обмежений регіональний характер, що звужує масштаби ширшого впровадження запропонованих рішень. Проте зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують наукову цінність роботи.

Загалом дослідження є завершеною, самостійною науковою працею, яка відповідає всім встановленим вимогам. Вважаю, що робота відповідає вимогам, що ставляться до робіт відповідного рівня і може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Гораш О.С., доктор сільськогосподарських наук, професор (рецензент) зазначив, що тема наукового дослідження є надзвичайно актуальною, оскільки в ній висвітлено питання, присвячені вивченню таких факторів, як норми мінеральних добрив, строки сівби та їхній комплексний вплив на врожайність і якість зерна сортів ярої пшениці.

У проведених дослідженнях використано три строки сівби. Для обґрунтування найбільш ефективного слід враховувати, що за ранніх строків сівби процеси засвоєння фосфору рослинами суттєво уповільнюються. Це зумовлено низькими температурами ґрунту в цей період, що знижує рухливість та доступність фосфатів для кореневої системи. Водночас можливість внесення підвищених норм фосфору (P_{30} , P_{60} і більше) є вирішальним чинником для активізації вегетації кореневої системи на початкових етапах. На сучасному етапі розвитку агротехнологій формування потужної кореневої системи зернових культур є основою їхньої майбутньої продуктивності. За ранніх строків сівби критично важливо забезпечити надійне укорінення рослин до настання стійкого похолодання. Часто спостерігається температурний дисбаланс, коли температура повітря стрімко знижується, а ґрунт ще зберігає тепло. Ефективне використання таких «технологічних вікон» сприяє продуктивному укоріненню, після чого стартовий розвиток посівів спрямовується на максимальну реалізацію біологічного потенціалу культури. З огляду на цю наукову аргументацію, проведені автором дослідження є надзвичайно актуальними, сучасними та мають чітке прикладне значення для вдосконалення технології вирощування пшениці.

Стосовно показників якості та елементів структури врожаю, у роботі простежується закономірність, за якої оптимізація мінерального живлення

забезпечує зростання вмісту білка, проте супроводжується певним зниженням маси зернин. Аналіз численних наукових джерел (зокрема щодо ячменю та пшениці) свідчить, що інтенсифікація живлення зазвичай сприяє одночасному підвищенню маси зернівки та озерненості колоса. Концепції 30–40-річної давнини стверджували, що зростання загальної врожайності пшениці неминуче призводить до регресії індивідуальної продуктивності колоса за масою та кількістю зерен. Сучасні погляди вказують на процес часткової декомпенсації. Оскільки досліджувана технологія вирощування спрямована на інтенсифікацію процесів кущення, формування більшої густоти продуктивного стеблостою на одиницю площі забезпечує загальне зростання врожайності, що переконливо доведено результатами експериментів здобувача.

Окремо хочу звернути увагу на важливий та об'єктивний нюанс: в оцінці економічної ефективності рентабельність відображає лише те, скільки доходу приносить кожна вкладена гривня, а не загальну доцільність застосування мінеральних добрив. Коли діє закон спадної віддачі, рентабельність падає – тобто кожна наступна вкладена гривня дає менший ефект, хоча загальний дохід від реалізації продукції продовжує зростати. Саме тому максимальні норми добрив завжди є економічно виправданими. Звісно, за наявності ресурсів агросектор намагається використовувати максимальний потенціал живлення. Проте сьогодні більшість агровиробників свідомо відмовляються від високих норм. Головні причини – нестабільність ринку та складна логістика, через яку завезти фосфорно-калійні добрива стало вкрай важко. З азотними добривами ситуація значно простіша: їх легше постачати та вносити без зайвих перешкод.

Загалом я вважаю, що робота охоплює найактуальніші питання, зокрема технологічні, абіотичні та біологічні фактори – сорт. Усі рекомендації є науково обґрунтованими та корисними як для виробництва, так і для науки. У дослідженні якісно представлений статистичний аналіз: автор визначає ступінь впливу факторів за допомогою гомогенних груп, а також використовує кореляційний аналіз для демонстрації сили зв'язку між показниками. Крім того, наведені графіки чітко відображають тренди та форми цих зв'язків. Для дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії такий рівень аналізу є цілком достатнім. Матеріал викладений просто та зрозуміло.

Тому, вважаю, що представлена дисертаційна робота може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Хоміна В.Я., доктор сільськогосподарських наук, професор (рецензент) також підкреслила актуальність цього наукового дослідження, зауваживши, що в сучасних умовах площі посіву ярої пшениці стрімко зростають. Це вимагає вдосконалення технологічних елементів її вирощування для отримання стабільних врожаїв.

Попри загальну високу оцінку дисертаційної роботи, аналіз матеріалу дозволяє висловити певні зауваження та рекомендації щодо його вдосконалення: Опис метеорологічних умов у роботі представлений за березень – липень. Для більш глибокого розуміння вологозабезпечення ґрунту та передісторії формування врожаю доцільно було б відобразити погодні умови за цілий рік. Назву розділу 3 «Формування посівів пшениці ярої» слід конкретизувати

відповідно до схеми досліджу: «Формування посівів пшениці ярої залежно від норм мінеральних добрив за різних строків сівби». Аналогічне коригування із зазначенням досліджуваних факторів необхідно провести й у назвах інших розділів дисертації. На окремих сторінках роботи є пусті листки (текст займає лише 5–6 рядків). Слід оптимізувати розміщення тексту та усунути цей недолік. Для покращення інформативності таблиць, де зазначений фактор строків сівби («1-й», «2-й», «3-й»), слід внизу таблиці зробити примітку такого змісту: *«Примітка. Строки сівби: 1-й – кінець першої – початок другої декади березня; 2-й – кінець другої – початок третьої декади березня; 3-й – після завершення третьої декади березня»*. Рекомендації виробництву мають практичний характер, тому їх варто доповнити конкретними показниками, а саме: вказати рівень урожайності та рівень рентабельності виробництва зерна. Проте висловлені зауваження та побажання не знижують високої наукової і практичної цінності дисертаційного дослідження.

Вважаю, що робота повністю відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій такого рівня, а її автор Сікора Анастасія Геннадіївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 Агрономія. Сама ж дисертація може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Хмелянчишин Ю.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, зазначив, що представлена наукова робота відзначається високим рівнем актуальності, що зумовлено особливою роллю ярої пшениці як ефективної страхової культури. В умовах нестабільних гідрометеорологічних факторів та частих ризиків перезимівлі озимого клину, саме яра пшениця виступає надійним інструментом для пересіву та гарантування продовольчої безпеки. Автор також звертає увагу на оптимізацію таких ключових факторів, як строки сівби та мінеральне удобрення, що має вирішальне значення в технології вирощування ярої пшениці. Чітке визначення оптимальних строків проведення польових робіт у поєднанні зі збалансованим внесенням добрив дозволяє максимально реалізувати генетичний потенціал культури, мінімізувати кліматичні ризики та забезпечити стабільну врожайність високоякісного зерна.

Вважаю, що дисертаційна робота за своїм змістом, науковою новизною та практичним значенням повністю відповідає встановленим вимогам. Враховуючи вищезазначене, пропоную підтримати подання роботи до офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Овчарук О.В., доктор сільськогосподарських наук, професор відзначив актуальність теми дисертаційної роботи, її наукову новизну та практичну цінність. Було звернуто увагу на доцільність вивчення комплексу факторів, зокрема норм мінеральних добрив за різних строків сівби в умовах регіону. Акцентовано увагу на тому, що дисертаційна робота за змістом, обсягом та безпосередньо результатами досліджень, одержаних експериментальним шляхом, повністю відповідає встановленим вимогам. Вона містить усі обов'язкові структурні складові, які завершуються обґрунтованими висновками та рекомендаціями виробництву. Результати заслуховування доповіді, вичерпні відповіді здобувача на запитання та аналіз роботи рецензентами засвідчують

проведений автором системний аналіз факторів впливу на процеси росту й розвитку рослин, серед яких виокремлено біологічні, технологічні та абіотичні фактори. Такий підхід дає підстави стверджувати про значний внесок і доповнення у розвиток технології вирощування пшениці ярої в умовах Західного Лісостепу.

З огляду на це, вважаю, що представлена дисертаційна робота може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Климишена Р.І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент (науковий керівник) зазначила, що тема дисертаційного дослідження не викликає жодних сумнівів стосовно своєї актуальності, наукової новизни та практичного значення. Дисертація виконувалася впродовж 2023–2025 рр. як складова частина тематичного плану кафедри рослинництва, селекції та насінництва Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (державний реєстраційний номер 0124U003079).

Обрані для дослідження фактори – норми мінеральних добрив та строки сівби – є надзвичайно важливими. Обґрунтування оптимальних строків сівби та норм мінеральних добрив для пшениці ярої є важливим як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки воно спрямоване на підвищення стабільності врожайності, покращення економічної ефективності та адаптацію технології вирощування до сучасних змін клімату. Дисертаційна робота включає дані, які статистично обґрунтовані. Проаналізовано значну кількість літературних джерел. Сформульовані висновки та практичні рекомендації є логічно послідовними, обґрунтованими та повністю підтверджуються отриманими експериментальними даними. Основні положення роботи викладено у 10 публікаціях, з яких – 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 7 – тез доповідей у збірниках міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Враховуючи все вище сказане вважаю, що дисертаційна робота Сікори Анастасії Геннадіївни виконана для здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 201 – «Агрономія» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, відповідає всім вимогам та може бути представлена до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати дисертаційну роботу Сікори Анастасії Геннадіївни «Обґрунтування елементів технології вирощування пшениці ярої в умовах Лісостепу Західного», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія завершеним науковим дослідженням, яке має наукову новизну і практичну цінність. Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 року про затвердження вимог до оформлення дисертацій», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету міністрів України №44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової компетентності здобувачки Сікори Анастасії Геннадіївни дисертаційна робота на тему: «Обґрунтування елементів технології вирощування пшениці ярої в умовах Лісостепу Західного» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття доктора філософії в галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія.

2. Пропонувати вченій раді Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» розглянути кандидатури членів разової спеціалізованої вченої ради, створеної для прийняття до розгляду та проведення захисту дисертації Сікори Анастасії Геннадіївни «Обґрунтування елементів технології вирощування пшениці ярої в умовах Лісостепу Західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія:

- М'ялковського Руслана Олександровича – доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (голова спецради)

- Хоміної Вероніки Ярославівни – доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри рослинництва, селекції та насінництва Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (рецензент)

- Лихочвора Володимира Володимировича – доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри технологій у рослинництві Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (офіційний опонент)

- Мойсієнко Віри Василівни – доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри технологій у рослинництві Поліського національного університету (офіційний опонент)

- Панцеревої Ганни Віталіївни – доктора сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри лісового та садово-паркового господарства Вінницького національного аграрного університету (офіційний опонент)

Результати відкритого голосування:

За – 25

Проти – немає

Утрималося – немає

Головуючий на засіданні:

доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри рослинництва,
селекції та насінництва ЗВО «ПДУ»

Вероніка ХОМІНА

Секретар:

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри садово-паркового господарства,
геодезії та землеустрою ЗВО «ПДУ»

Тетяна КУШНІРУК